

Εκπαιδευτικά προγράμματα
των Αρχείων Ν. Ευβοίας
<http://gak.eyv.sch.gr>

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Πρώτιστο καθήκον ενός αρχειακού φορέα είναι να εντοπίζει, να αποκτά και να διατηρεί τα αρχεία διηνεκούς αξίας. Παράλληλα, η αρχειακή υπηρεσία οφείλει να καθιστά προσιτό στους χρήστες το υλικό αυτό και το πληροφοριακό του περιεχόμενο. Για να ανταποκριθεί στα καθήκοντα αυτά, ο αρχειακός φορέας θα πρέπει να αναπτύσσει μια σειρά δραστηριοτήτων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι πολιτιστικές και εκπαιδευτικές.

Ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στις δραστηριότητες αυτές των Αρχείων κατέχουν εκείνες που αφορούν την αξιοποίηση του αρχειακού υλικού στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι αυτονόητο ότι σε όσο μικρότερες ηλικίες απευθυνόμαστε, τόσο καλύτερα αποτελέσματα έχουμε στην προσπάθεια διαμόρφωσης αρχειακής συνείδησης. Παράλληλα, αυτές οι δραστηριότητες των Αρχείων εξυπηρετούν μια σειρά στόχων της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας: ανάπτυξη συνθετικής δημιουργικής ικανότητας των μαθητών, ανάπτυξη αυτενέργειας και πρωτοβουλίας, καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και διερευνητικής στάσης απέναντι στη γνώση, ανακάλυψη και καλλιέργεια κλίσεων και ενδιαφερόντων, καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας, ομαδικότητας και συλλογικής προσπάθειας, σύνδεση της σχολικής γνώσης με την τεχνολογία, την κοινωνία και το περιβάλλον, ανάπτυξη καλύτερων σχέσεων ανάμεσα σε διδάσκοντες και διδασκομένους.

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ενός αρχειακού φορέα θα πρέπει να αξιοποιείται όσο το δυνατό μεγαλύτερη ποικιλία αρχειακού υλικού σε όσο το δυνατό περισσότερα μαθήματα και όχι μόνο στο μάθημα της ιστορίας. Ωστόσο, το μάθημα που προσφέρεται κατ' εξοχήν για τη χρήση αρχειακού υλικού είναι το μάθημα της Ιστορίας. Έχει υποστηριχθεί ότι η ικανότητα των μαθητών στο προεφηβικό και εφηβικό στάδιο να εξαγάγουν συμπεράσματα από τα τεκμήρια, να εξετάζουν υποθέσεις βασισμένες σε αυτά είναι περιορισμένες. Ωστόσο, σύγχρονες μελέτες αμφισβητούν το κατά πόσο η θεωρία του Piaget μπορεί να εφαρμοστεί στη διδασκαλία της ιστορίας. Όλο και περισσότερο γίνεται αποδεκτό ότι οι μαθητές, ανεξάρτητα από την ηλικία και τις ικανότητές τους, μπορούν να μάθουν ιστορία, αν διδαχθούν τις ιδιαίτερες δεξιότητες και τον ιδιαίτερο τρόπο κατανόησης που προσιδιάζει σε αυτό το γνωστικό αντικείμενο· για να μάθουν δηλαδή να συλλογίζονται ιστορικά, πρέπει

να εξοικειωθούν με τις σχετικές μεθόδους. Τα παιδιά είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ιστορικά τεκμήρια για να εξετάζουν ζητήματα που αφορούν το παρελθόν, αρκεί τα τεκμήρια αυτά να τους παρουσιαστούν με τον κατάλληλο τρόπο. Εξάλλου, αν οι μαθητές μετατραπούν από παθητικοί καταναλωτές σε παραγωγούς δικών τους ιστοριών, θα αποκτήσουν κίνητρο για να ασχοληθούν με την ιστορία και θα κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζεται η ιστορική γνώση. Θα κατανοήσουν το ιστορικό παρελθόν, αν μάθουν πώς μαθαίνουμε γι' αυτό. Επιπλέον, συμμετέχοντας στην επεξεργασία ενός σχεδίου που διευθύνουν οι ίδιοι, εκτός από τη δικαιολογημένη υπερηφάνεια που νιώθουν επειδή έκαναν κάτι συγκεκριμένο, χειροπιαστό, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί κι από άλλους, γίνονται πιο ικανοί να κρίνουν την εγκυρότητα της μιας ή της άλλης άποψης. Μ' άλλα λόγια, μέσα απ' αυτή τη διαδικασία οι μαθητές αναπτύσσουν μια κριτική στάση απέναντι στα πράγματα. Εθίζονται στο να τεκμηριώνουν οι ίδιοι τις απόψεις τους, από τη μια, και, από την άλλη, να απαιτούν τεκμηρίωση τόσο για ιστορικά ζητήματα, όσο και για απόψεις, θεωρίες κ.λπ. για σημερινά ζητήματα, αντί να τις αποδέχονται άκριτα και παθητικά. Αυτός είναι ένας τρόπος για να συμβάλει το σχολείο στη δημιουργία υπεύθυνων, με κριτική σκέψη πολιτών, πράγμα που, θεωρητικά τουλάχιστον, είναι στους σκοπούς του.

Η διεθνής εμπειρία, προσφέρει πλούσιο υλικό για σκέψη και αξιοποίηση. Εδώ ίσως τεθεί το ερώτημα. *Μπορούμε;* Έστω κι αν πηγαίνουμε ανάποδα, είναι προτιμότερο να ξεκινάμε από το τι είναι *αναγκαίο* και όχι τι είναι *εφικτό* αυτή τη στιγμή. Διαφορετικά, δεν θα αναζητήσουμε τους τρόπους για να γίνει εφικτό το ζητούμενο. Έτσι κι αλλιώς, τέτοιες δραστηριότητες έχουν ήδη αναπτυχθεί από περιφερειακές υπηρεσίες των Γ.Α.Κ.. Εκείνο που χρειάζεται αυτή τη στιγμή είναι:

- Κεντρικός σχεδιασμός με συγκεκριμένα στάδια υλοποίησης.
- Παρακολούθηση και αξιοποίηση της διεθνούς εμπειρίας.
- Κωδικοποίηση της μέχρι τώρα δικής μας εμπειρίας.
- Συνεργασία με εκπαιδευτικούς, ιστορικούς κ.λπ.

ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα των Αρχείων Νομού Ευβοίας απευθύνονται σε μαθητές όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και είναι προσαρμοσμένα στην ηλικία και τις δεξιότητες των μαθητών. Περιλαμβάνουν διάφορες θεματικές ενότητες (γνωριμία με την πόλη // χωριό // γειτονιά, γνωριμία με το αρχειακό υλικό, καθημερινή ζωή, κοινωνικά προβλήματα στην ιστορική τους διάσταση, σημαντικά γεγονότα της γενικής και της τοπικής ιστορίας κ.λπ.), δραστηριότητες, εργαστήρια, εκδόσεις και συνοδεύονται από μικρές εκθέσεις αρχειακού υλικού, με σύντομα επεξηγηματικά κείμενα, συχνά περιοδεύουσες, καθώς και από εφαρμογές πολυμέσων και υπερμέσων, μέσα από τις οποίες μάλιστα οι μαθητές δημιουργούν νέο περιεχόμενο. Στο πλαίσιο μιας ενότητας προγραμμάτων που απευθύνεται σε μεγαλύτερες τάξεις, οι ίδιοι οι μαθητές σχεδιάζουν και υλοποιούν μια εφαρμογή υπερμέσων, γίνονται δηλαδή από απλοί χρήστες παραγωγοί. Μερικές εφαρμογές είναι διαθέσιμες και για ενήλικες. Ορισμένα εκπαιδευτικά προγράμματα δημιουργούνται κατά παραγγελία, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες της σχολικής μονάδας.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα των Γ.Α.Κ. Ευβοίας περιλαμβάνουν και σεμινάρια για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με θέμα «Διδακτική αξιοποίηση του αρχειακού υλικού και νέες τεχνολογίες». Μέσα από εφαρμογές πολυμέσων και υπερμέσων που σχεδιάστηκαν και αναπτύχθηκαν για τις ανάγκες των σεμιναρίων, αναδεικνύονται οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες για την πραγματοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πολιτιστικών εκδηλώσεων που βασίζονται στην αξιοποίηση αρχειακού υλικού. Η παρουσίαση των θεμάτων γίνεται με τρόπο ελκυστικό, ώστε να αναδεικτούν οι δυνατότητες και να αντιμετωπιστούν τεchnοφοβικά φαινόμενα. Τα σεμινάρια περιλαμβάνουν και εργαστήρια, όπου οι εκπαιδευτικοί, με βάση επιλεγμένο υλικό που τους δίνεται, σχεδιάζουν εφαρμογές και, παράλληλα, εξοικειώνονται με τις τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση των εφαρμογών. Στα σεμινάρια περιλαμβάνεται και ειδική ενότητα σχετικά με τρόπους αναζήτησης της πληροφορίας.

Κανένα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα των Αρχείων Νομού Ευβοίας δεν είναι επιδοτούμενο. Έχουν σχεδιαστεί και υλοποιηθεί από το προσωπικό του Αρχείου, με την τεχνογνωσία και τον εξοπλισμό της υπηρεσίας και το (πολύ μικρό) κόστος τους έχει καλυφθεί από τους τακτικούς πόρους των Γ.Α.Κ. Ευβοίας.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Γνωριμία με το αρχειακό υλικό

Πρόκειται για σειρά επιμέρους εκπαιδευτικών προγραμμάτων που περιλαμβάνουν μικρές εκθέσεις αρχειακού υλικού, οπτικοακουστικές παρουσιάσεις και εργαστήρια γύρω από τα θέματα: τι είναι τα αρχεία – κατηγορίες αρχειακού υλικού – πώς διαβάζουμε ένα έγγραφο – το αρχειακό υλικό από την παραγωγή μέχρι τη διάθεση στην έρευνα – προσπάθειες συγκέντρωσης αρχείων, αρχεία και συλλογές, ερευνητικά προγράμματα – διαχείριση του αρχειακού υλικού, βάσεις δεδομένων.

2. Γνωριμία με την πόλη

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται προγράμματα τα οποία μπορούν να λειτουργήσουν από την πιο απλή ως την πιο σύνθετη μορφή, ανάλογα με την ηλικία και τις δεξιότητες των μαθητών και τους επιδιωκόμενους κάθε φορά στόχους. Στο πλαίσιο τους δίνεται η δυνατότητα αξιοποίησης μεγάλης ποικιλίας αρχειακού υλικού, καθώς και η δυνατότητα συνεργασίας με άλλους φορείς. Οδηγηθήκαμε στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων από το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών, τόσο της πρωτοβάθμιας, όσο και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανέθεταν στους μαθητές τους την εκπόνηση εργασιών με θέματα όπως, για παράδειγμα, «Τα νεοκλασικά της Χαλκίδας», «Τα ονόματα των δρόμων της πόλης» και άλλα παρόμοια. Η λογική της ανάθεσης αυτών των εργασιών ήταν τα παιδιά να μάθουν και όχι να ανακαλύψουν. Δινόταν επίσης η εντύπωση ότι τα κτήρια, οι περιοχές, οι λειτουργίες της πόλης παρέμεναν σταθερά και αναλλοίωτα στο πέρασμα του χρόνου. Διαπιστώναμε ακόμη ότι τα παιδιά, όπως και οι ενήλικες, εξάλλου, συχνά προσπερνούν ό,τι τα περιβάλλει ως δεδομένο και αυτονόητο, αντικρίζοντάς το «με νεκρό μάτι».

Από τα βασικά στοιχεία των προγραμμάτων που σχεδιάσαμε και υλοποιήσαμε ήταν οι έννοιες της αλλαγής, της συνέχειας και της ποικιλίας, η συνεχής σύγκριση ανάμεσα στο τότε και στο τώρα, καθώς και ανάμεσα σε διαφορετικούς ανθρώπους και εποχές,

ώστε να γίνεται κατανοητή η αλλαγή. Τα προγράμματα δεν αναφέρονται πάντα σε σημαντικά γεγονότα, αλλά συχνά συνδέουν την ιστορική αναζήτηση με στοιχεία από το περιβάλλον που είναι οικείο στους μαθητές, τους παρακινούν να βλέπουν με ιστορική ματιά ό,τι τους περιτριγυρίζει στην καθημερινότητά τους. Μέσα από τα προγράμματα γίνεται προσπάθεια, να κατανοήσουν τα παιδιά ότι, αν και το παρελθόν είναι κάτι δεδομένο που τίποτε στο μέλλον δεν μπορεί να το αλλάξει, η γνώση αυτού του παρελθόντος «είναι κάτι το προοδευτικό, το οποίο βρίσκεται σε μια διαδικασία συνεχούς μεταμόρφωσης και τελειοποίησης» και να εξοικειωθούν με τις πολλαπλές δυνατότητες που προσφέρουν τα τεκμήρια.

2.1. Αναζητώντας τη χαμένη πόλη

Στους μαθητές μοιράζονται αντίγραφα από παλαιές καρτ ποστάλ της Χαλκίδας. Εικονίζονται κυρίως κτήρια που έχουν πλέον κατεδαφιστεί και περιοχές των οποίων η όψη έχει αλλάξει σημαντικά. Οι μαθητές καλούνται να αναγνωρίσουν περιοχές και κτήρια, διαφορές ανάμεσα στο τότε και στο τώρα, τι έχει αλλάξει και τι έχει παραμείνει αναλλοίωτο. Χρησιμοποιούν όρους όπως «τότε», «τώρα», «παλιό», «καινούργιο», να συνδυάσουν στοιχεία από διαφορετικά τεκμήρια. Για ορισμένες φωτογραφίες (τις πιο σύνθετες και αυτές που μας προσφέρουν πλήθος πληροφοριών για τα ερωτήματα που θέτουμε στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος), χρησιμοποιείται φύλλο εργασίας για την ανάλυση φωτογραφίας. Από τους βασικούς στόχους του προγράμματος είναι να αποκτήσουν τα παιδιά μια πιο σύνθετη αντίληψη του χρόνου, να κατανοήσουν πώς και γιατί αλλάζει μέσα στο χρόνο ο δομημένος χώρος, το οικιστικό περιβάλλον (με ιδιαίτερη έμφαση στην κλίμακα, τις λειτουργίες της πόλης κ.λπ.) και οι δραστηριότητες των ανθρώπων. Βοηθητικά λειτουργεί μια παρουσί-

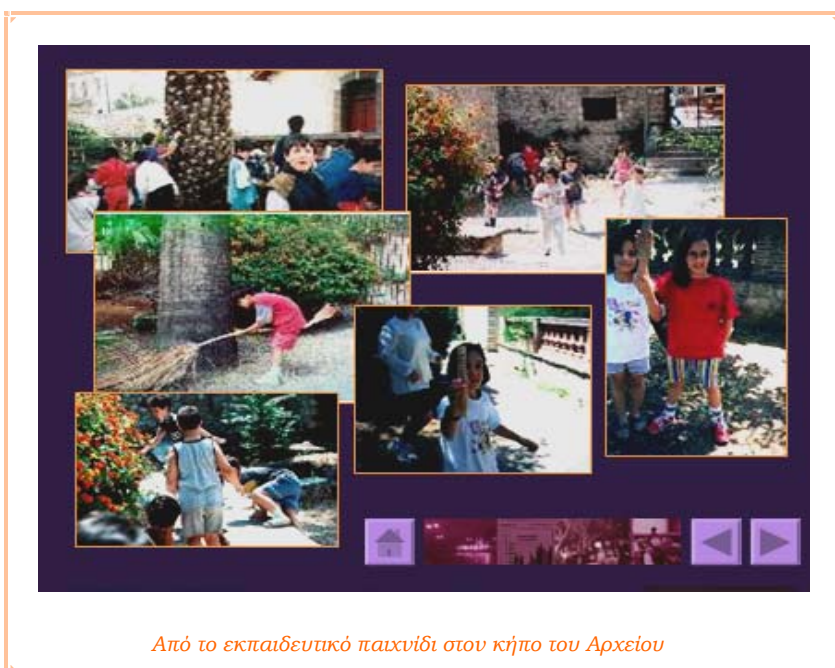
αση υπερμέσων που καθοδηγεί τους μαθητές με απλές ερωτήσεις, καθώς μια σειρά διαφανειών που έχουν σχεδιαστεί από τον αρχιτέκτονα Ιωσήφ Ροηλίδη και οι οποίες δείχνουν τις αλλαγές στο οικιστικό περιβάλλον και τις συνέπειες του συστήματος της αντιπαροχής στη ζωή της πόλης.

Αφού γίνει η αναγνώριση περιοχών, κτηρίων κ.λπ., οι μαθητές συγκεντρώνουν στοιχεία για τις περιοχές και τα κτήρια, μελετώντας βιβλιογραφία, αρχειακό υλικό, δημοσιεύματα του τύπου της εποχής και τοποθετούν τα κτήρια στο χάρτη της πόλης. Στη συνέχεια προχωρούν σε φωτογράφιση των ιδίων περιοχών σήμερα (αν είναι δυνατό και από την ίδια οπτική γωνία) και συγκεντρώνουν στοιχεία για τις λειτουργίες στους χώρους αυτούς σήμερα. Τα παιδιά σχολιάζουν το υλικό που έχουν συγκεντρώσει και παρουσιάζουν την εργασία τους. Η παρουσίαση μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους: παρουσίαση στην τάξη, έκθεση, έκδοση (φυλλαδίου, λευκώματος), παρουσίαση με διαφάνειες, εφαρμογή πολυμέσων ή υπερμέσων κ.λπ.

Στο πλαίσιο ενός τέτοιου προγράμματος –το οποίο μπορεί να απευθύνεται και σε ενήλικες, σε διάφορες παραλλαγές και μορφές υλοποίησης– είναι δυνατό να αξιοποιηθεί αρχειακό υλικό που βρίσκεται σε αρκετές αρχειακές υπηρεσίες: καρτ ποστάλ, υλικό που αφορά το σχέδιο πόλης, αρχιτεκτονικά σχέδια, βιβλία από δημοτικά αρχεια όπου καταγράφονται οι ελεύθεροι χώροι της πόλης κ.λπ.

2.2. Το κυνήγι της χαμένης ιστορίας

Το πρόγραμμα Αναζητώντας τη χαμένη πόλη μπορεί να συνδυαστεί με το πρόγραμμα Το κυνήγι της χαμένης ιστορίας. Επιλέγεται υλικό (φωτογραφίες, δημοσιεύματα του τοπικού τύπου της εποχής, έγγραφα κ.λπ.) που αφορά την ιστορία μιας περιοχής από αυτές που παρουσιάζονται στο «Αναζητώντας τη χαμένη πόλη», για παράδειγμα υλικό σχετικά με την κατεδάφιση των πύργων της γέφυρας του Ευρίπου και του τείχους της πόλης. Φωτοτυπούμε τα τεκμήρια σε ανακυκλωμένο χαρτί και τα κρύβουμε σε διάφορα σημεία του κήπου του Αρχείου. Αυτά είναι τα κομμάτια μιας ιστορίας χαμένης στο χρόνο, που περιμένει τους μαθητές να την ανακαλύ-

φουν και να την αφηγηθούν από την αρχή. Οι μαθητές προσπαθούν να ανακαλύψουν τα κομμάτια της ιστορίας και, αφού τα καταφέρουν, συνεχίζουν, στο σχολείο τους πια, το εκπαιδευτικό παιχνίδι. Μετά την επιστροφή τους στο σχολείο, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, συζητούν το περιεχόμενο των τεκμηρίων, τα βάζουν σε χρονολογική σειρά, συνθέτουν την ιστορία και την αφηγούνται. Στη συνέχεια, συζητούν τους λόγους που οδήγησαν στην κατεδάφιση.

2.3. Καλοκαίρι στον Εύριπο

Το πρόγραμμα *Αναζητώντας τη χαμένη πόλη* μπορεί να συνδυαστεί επίσης με το πρόγραμμα *Καλοκαίρι στον Εύριπο*. Στους μαθητές παρουσιάζεται υλικό (καρτ ποστάλ, διαφημίσεις, γκραβούρες, δημοσιεύματα του τοπικού τύπου, έγγραφα, εισιτήρια, προγράμματα κινηματογράφου κ.λπ.) που αφορά τη διασκέδαση στην παραλία της Χαλκίδας σε διάφορες περιόδους. Με βάση αυτό το υλικό φτιάχνεται ένας κατάλογος με διάφορα είδη διασκέδασης, όπως θέατρο, μουσική, φασουλής, караγκιόζης, κινη-

ματογράφος κ.λπ. Το είδος της διασκέδασης μπορεί να δίνεται και με εικονίδια σε χαρτί κολλημένο σε μαγνήτες, με διαφορετικό χρώμα για κάθε είδος διασκέδασης. Όπου είναι δυνατό, γίνεται συνδυασμός με συγκεκριμένο χώρο. Παράλληλα, προβάλλονται διαφάνειες που εικονίζουν την περιοχή σε διάφορες περιόδους. Ανάλογη εργασία γίνεται για

τη λειτουργία που έχουν οι χώροι σήμερα. Σε μια μεγέθυνση καρτ ποστάλ της Χαλκίδας με πανοραμική άποψη της παραλίας, κολλημένη σε μεταλλική επιφάνεια, οι μαθητές τοποθετούν τα εικονίδια που αντιστοιχούν στα διάφορα είδη διασκέδασης στον κάθε χώρο άλλοτε και σήμερα. Με βάση το υλικό που συγκεντρώθηκε, γίνεται συζήτηση με θέμα τη διασκέδαση στην πόλη άλλοτε και σήμερα.

2.4. Διαδρομές

Πρόκειται για διαδρομές στην πόλη, για να ανακαλύψουν οι μαθητές τα μνημεία, αλλά και τις λειτουργίες της σύγχρονης πόλης και βασικών φορέων, όπως ο δήμος, οι δημόσιες υπηρεσίες, οι τράπεζες, οι βιομηχανίες κ.λπ. Μια παραλλαγή του προγράμματος αφορά διαδρομές στην πόλη σε σχέση με συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. Για

παράδειγμα, αν αυτή η περίοδος είναι η περίοδος του πολέμου του '40 και της Κατοχής στη Χαλκίδα, οι διαδρομές μπορεί να αφορούν επιταγμένα κτήρια, χώρους όπου λειτουργούσαν τα παιδικά συσσίτια κ.λπ., ώστε ο μαθητής να δει με άλλο μάτι την πόλη και την καθημερινότητά του. Στο πρόγραμμα συμπεριλαμβάνεται η μελέτη σχετικού αρ-χειακού υλικού

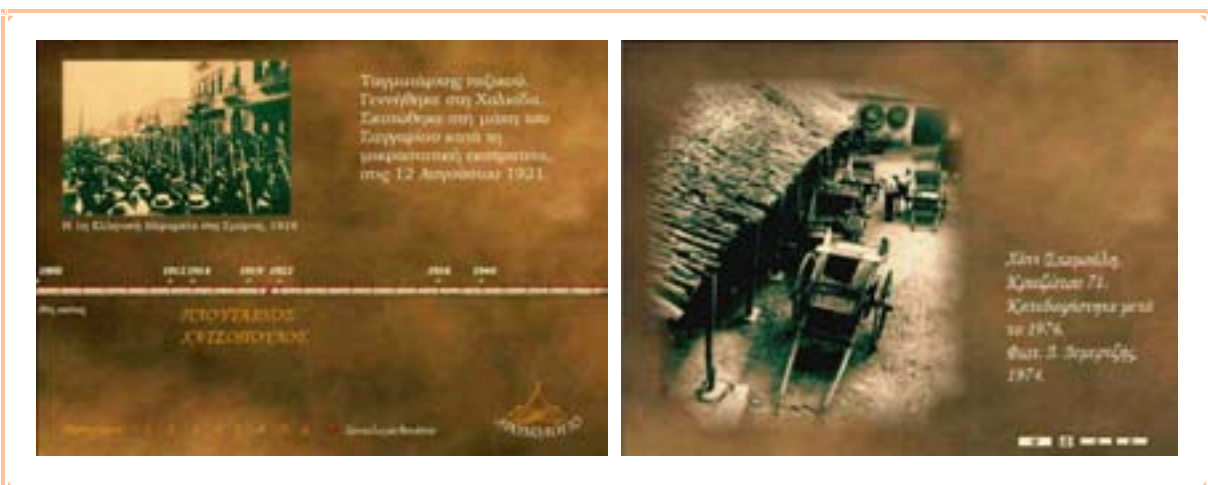

Διαδρομές: από την εφαρμογή υπερμέσων

και βιβλιογραφίας, προκειμένου να συγκεντρωθούν τα απαραίτητα στοιχεία με βάση τα ερωτήματα που τίθενται από τα φύλλα εργασίας που έχουν ετοιμαστεί, επιτόπιες επισκέψεις, υποτυπώσεις κτηρίων (σκαριφήματα) κ.λπ. Τα αποτελέσματα της εργασίας των παιδιών μπορούν να παρουσιαστούν με ποικίλους τρόπους: χάρτες, διαδραστικό ηλεκτρονικό παιχνίδι «Φιδάκι» κ.λπ.

2.4. Διαδρομές – Η πόλη και οι δρόμοι της

Επιλέγονται οι δρόμοι της πόλης για τους οποίους θα γίνει η εργασία και συγκεντρώνονται στοιχεία για: το πρόσωπο κ.λπ. το όνομα του οποίου πήρε ο δρόμος, την ιστορία του ίδιου του δρόμου, την οικονομική δραστηριότητα που φιλοξενούσε κ.λπ., τα μνημεία κ.λπ. που βρίσκονται στο δρόμο και αποτυπώνεται η όψη του δρόμου σήμερα (με φωτογραφία ή βίντεο). Αφού ολοκληρωθεί η εργασία, η παρουσίαση μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους: παραγωγή ντοκιμαντέρ – ανάπτυξη εφαρμογής πολυμέσων / υπερμέσων – έκθεση τεκμηρίων – οδηγός για τουριστική κ.λπ. χρήση.

Μπορούν επίσης να δημιουργηθούν πολιτιστικοί χάρτες. Οι μαθητές μελετούν βιβλιογραφία, αρχειακό υλικό κ.λπ., συντάσσουν δελτία, επισκέπτονται τους συγκεκριμένους χώρους, τοποθετούν τα μνημεία πάνω σ' ένα χάρτη της πόλης ή ζωγραφίζουν το δικό τους χάρτη και τοποθετούν σ' αυτόν τα μνημεία και τους χώρους στέγασης πολιτιστικών δραστηριοτήτων, συντάσσουν τα σχετικά υπομνήματα. Μια άλλη εκδοχή του προγράμματος αφορά τα κριτήρια ονοματοθεσίας των δρόμων της πόλης μέσα στο χρόνο.

2.5. Παζλ

Βάση του παζλ αποτελούν παλαιές καρτ ποστάλ, πίνακες ζωγραφικής, γκραβούρες κ.λπ. που είτε εικονίζουν περιοχές της πόλης στο παρελθόν είτε εικονογραφούν σημαντικές στιγμές της ιστορίας της. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει το παζλ σε έντυπη

ή/και ηλεκτρονική μορφή και ενημερωτικό υλικό για την ιστορία της πόλης και της περιοχής που εικονίζεται ή για το γεγονός που εικονογραφείται. Ο τρόπος παρουσίασης του υλικού είναι τέτοιος που να ανταποκρίνεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις του μαθητικού κοινού. Τα ίδια στοιχεία περιλαμβάνονται και στην εφαρμογή πολυμέσων.

Το νέο στοιχείο του προγράμματος που λειτούργησε κατά το 2008 ήταν ότι συνδυάστηκε με το μάθημα της αριθμητικής. Για να βρει ο μαθητής

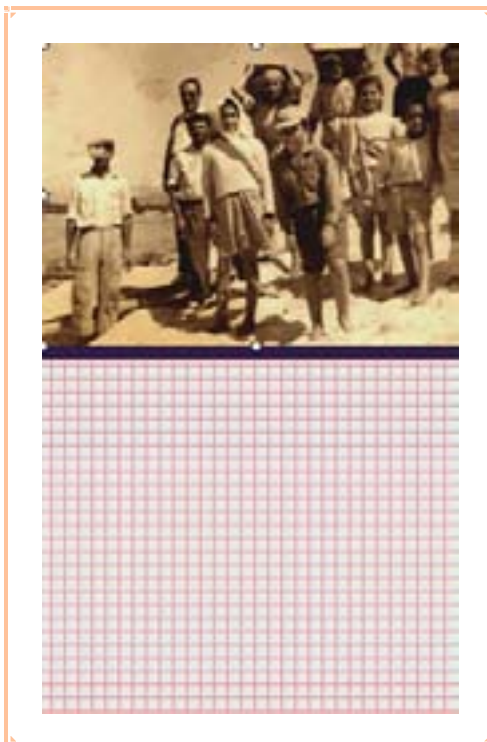
την ακριβή θέση κάθε κομματιού, πρέπει πρώτα να εκτελέσει την αριθμητική πράξη που βρίσκεται στο πίσω μέρος του. Το κομμάτι είναι στη σωστή θέση, όταν η εικόνα που βρίσκεται σε αυτό ταιριάζει με τις γειτονικές εικόνες, απόδειξη ότι το αποτέλεσμα της πράξης είναι σωστό.

3. Παράθυρο στο παρελθόν

Πρόκειται για ανάλυση φωτογραφικών τεκμηρίων. Το πρόγραμμα λειτουργεί αυτοτελώς και για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων ή αποτελεί μέρος άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Για την ανάλυση των φωτογραφιών χρησιμοποιείται σχετικό φύλλο εργασίας.

4. Φτιάχνω τη δική μου ιστορία

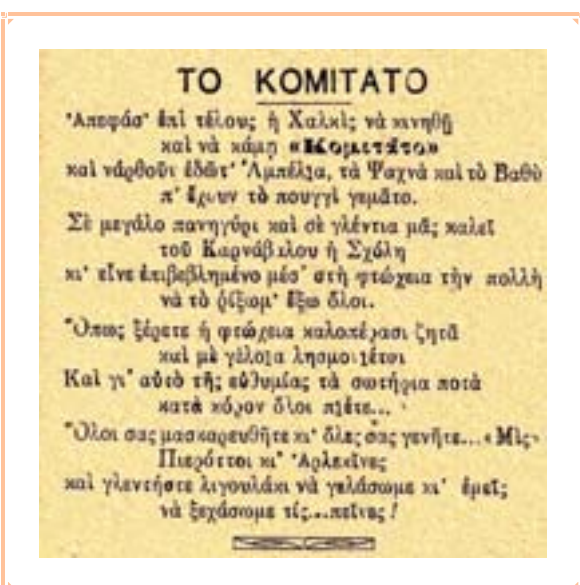
Το στάδιο αυτό έρχεται μετά την επεξεργασία των τεκμηριών για ένα θέμα, ως τελικό προϊόν που επιτρέπει στους μαθητές να αντιληφθούν ότι η έκβαση των γεγονότων δεν είναι μονοσήμαντη και μας δείχνει το βαθμό κατανόησης του υλικού από τα παιδιά. Η μορφή μπορεί να είναι γραπτή ή προφορική. Συχνά ακολουθούμε μια μέθοδο που είναι συνηθισμένη στα βρετανικά σχολεία. Ξεκινάμε την αφήγηση μιας ιστορίας ή δίνουμε στα παιδιά μέρος ενός σχετικού τεκμηρίου και σταματάμε σε ένα ενδιαφέρον σημείο. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα επεξεργάζεται τη δική της συνέχεια. Κάτι τέτοιο απαιτεί από τους μαθητές να αναπτύξουν τη σκέψη και τη φαντασία τους και να τεκμηριώσουν τη δική τους εκδοχή με τα δεδομένα που ισχύουν για τη συγκεκριμένη την κάθε φορά περίοδο. Μια άλλη

παραλλαγή του προγράμματος ζητάει από τα παιδιά να δημιουργήσουν μια ιστορία από μια φωτογραφία ή ομάδα φωτογραφιών. Κι εδώ συχνά χρησιμοποιούμε τη μορφή του κόμικ, ένα είδος δηλαδή με το οποίο είναι εξοικειωμένα τα παιδιά.

5. Στις Αποκρίες τις μέρες

Στο πλαίσιο του προγράμματος αξιοποιούνται ποικίλα τεκμήρια: φωτογραφίες, διαφημίσεις, έγγραφα, δημοσιεύματα του τύπου της εποχής, μαρτυρίες. Στο πλαίσιο του

προγράμματος εξετάζονται διάφορα θέματα: τι σημαίνουν οι Απόκριες, πώς γιορτάζονταν άλλοτε και γιατί, μεταμφίεση (τι σημαίνει η μεταμφίεση, μεταμφιέσεις ανάλογα με την κοινωνική τάξη, πώς φτιάχνονταν οι φορεσιές, από ποιον, τι υλικά χρησιμοποιούνταν κ.λπ.). Ιδιαίτερο κομμάτι του προγράμματος, το οποίο μπορεί να λειτουργήσει και αυτοτελώς αφορά την ενδυμασία σε διάφορες εποχές. Στο πλαίσιο του προγράμματος, οι μαθητές παρακολουθούν οπτικοακουστική παρουσίαση

για τη δημιουργία της οποίας έχουν χρησιμοποιηθεί μαρτυρίες για τον τρόπο εορτασμού προπολεμικά, οικογενειακές φωτογραφίες με αποκριάτικα ντυσίματα, φωτογραφίες που δείχνουν πώς ήταν η πόλη παλαιότερα, δημοσιεύματα εφημερίδων της εποχής κ.λπ.

Στις δραστηριότητες μικρότερων μαθητών μπορεί να ενταχθεί και η κατασκευή παζλ με βάση διαφημίσεις,

φωτογραφίες, περιοδικά μόδας (κομμάτια μιας φορεσιάς ή ενδυμασιών διαφορετικών περιόδων). Τα παιδιά μπορούν επίσης να πάρουν ιδέες για να ετοιμάσουν τα ίδια (με τη βοήθεια των γονέων ή/και των δασκάλων) αποκριάτικες στολές.

Κατά το 2008 και κατά τη διάρκεια των Απόκρεω λειτούργησε νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την *ενδυμασία* και τη *μόδα*. Το πρόγραμμα είχε έντονα βιωματικό χαρακτήρα. Κατά τη διάρκειά του και μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, οι μαθητές καλούνταν να «διαβάσουν» με την αφή διάφορα υλικά, να ανακαλύψουν τους παράγοντες από τους οποίους επηρεάζεται η ενδυμασία και η μόδα στο πέρασμα του χρόνου, να χρονολογήσουν κατά προσέγγιση ενδυμασίες προερχόμενες από διάφορες περιόδους και πολιτισμούς, να συζητήσουν τι είναι μοντέρνο και νεωτεριστικό, ποιοι παράγοντες το καθορίζουν και να συνδέσουν όλα αυτά τα ζητήματα με τη δική τους καθημερινότητα. Για την υλοποίηση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκε μεγάλη ποικιλία υλικού από τα αρχεία και, κυρίως, τις συλλογές των Γ.Α.Κ. Ευβοίας.

6. Μετανάστες, πρόσφυγες και κοινωνικός αποκλεισμός

Το πρόγραμμα, που αφορά την υποδοχή των προσφύγων και των μεταναστών από τις τοπικές κοινωνίες και τα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού, περιλαμβάνει τρεις ενότητες (χωρίς ιστορικές αναλογίες μεταξύ τους, αλλά με κοινό σημείο το στοιχείο του κοινωνικού αποκλεισμού): υπερατλαντική μετανάστευση στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής – εγκατάσταση των μικρασιατών προσφύγων στον ελλαδικό χώρο – μετανάστες / πρόσφυγες στη χώρα μας σήμερα.

Στο πλαίσιο της πρώτης ενότητας, οι μαθητές παρακολουθούν το ντοκιμαντέρ «Οι βρωμοέλληνες» σε σενάριο Στέλιου Κούλογλου (με την άδεια του ιδίου και της παραγωγής), που συνοδεύεται από ποικίλο υλικό (μαρτυρίες μεταναστών, φωτογραφίες, δημοσιεύματα του τύπου της εποχής τόσο της χώρας προέλευσης, όσο και της χώρας υποδοχής κ.λπ.

Η επεξεργασία του υλικού (ένα μέρος στο Αρχείο και ένα μέρος στην τάξη) γίνεται με φύλλα εργασίας για ανάλυση κινηματογραφικής ταινίας, ασκήσεις σε

οχήμα άστρου κ.λπ. Η περαιτέρω επεξεργασία του υλικού γίνεται στην τάξη.

Στις τάξεις όπου φοιτούν οικονομικοί μετανάστες ή παιδιά οικονομικών μεταναστών ενδιαφέρον παρουσίασε το φαινόμενο της σταδιακής αλλαγής στάσης τόσο των Ελλήνων μαθητών απέναντι στους οικονομικούς μετανάστες – συμμαθητές τους, όσο και των ίδιων των μαθητών οικονομικών μεταναστών και των γονέων τους απέναντι στην πραγματικότητα που αντιμετωπίζουν.

Στο πλαίσιο της δεύτερης ενότητας, η οποία περιλαμβάνει και οπτικοακουσική παρουσίαση, γίνεται επεξεργασία τεκμηρίων (φωτογραφικό υλικό, έγγραφα, δημοσιεύματα του τοπικού τύπου της εποχής) που αφορούν το θέμα αυτό. Στο ίδιο πλαίσιο λειτουργεί και έκθεση αρχειακού υλικού για την εγκατάσταση των μικρασιατών προσφύγων στον ελλαδικό χώρο. Η έκθεση περιλαμβάνει: πίνακες για την εγκατάσταση των μικρασιατών προσφύγων στον ελλαδικό χώρο και πίνακες για την εγκατάσταση στην Εύβοια. Το υλικό αυτό φιλοξενείται στο χώρο της Βιβλιοθήκης ή σε άλλο κατάλληλο

χώρο του σχολείου και την έκθεση επισκέπτονται μαθητές. Αρχικά γίνεται σύντομη εισήγηση από εκπαιδευτικούς του σχολείου για το μικρασιατικό πόλεμο, στη συνέχεια οι μαθητές ξεναγούνται στην έκθεση και τέλος εργάζονται με φύλλα εργασίας που έχουν ετοιμαστεί από την υπηρεσία μας. Οι γονείς των παιδιών μικρασιατικής προέλευσης καλούνται να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο, με σκοπό την επισήμανση αρχειακού υλικού.

Στο πλαίσιο της τρίτης ενότητας, οι αλλοδαποί μαθητές του σχολείου, σε ανοικτή συζήτηση μιλούν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Με βάση ερωτηματολόγια που συντάσσει ομάδα μαθητών, συγκεντρώνονται μαρτυρίες οικονομικών μεταναστών που ζουν στη Χαλκίδα, με τη βοήθεια κασετοφώνου ή βιντεοκάμερας και παράλληλα από αυτή τη διαδικασία αναδεικνύονται και ιδιαίτερες ικανότητες των παιδιών.

7. Η Χαλκίδα στον πόλεμο του '40

Το πρόγραμμα ξεκίνησε σε συνέχεια έκθεσης αρχειακού υλικού με θέμα «Η Χαλκίδα στον πόλεμο και την κατοχή, 1940–1944». Περιλαμβάνει δραστηριότητες στο Αρχείο ή στην τάξη, μικρές εκθέσεις αρχειακού υλικού, οπτικοακουσικές παρουσιάσεις κατά ενότητα και έκδοση με τον τίτλο *Η Χαλκίδα στον πόλεμο του '40*. Κάθε ενότητα του προγράμματος συνοδεύεται από ασκήσεις, ερωτήσεις, παιχνίδια ανάληψης ρόλου, ποικίλα θέματα για εργασίες κ.λπ. που απευθύνονται σε μαθητές διαφορετικών ηλικιών και για το λόγο αυτό έχουν και διαφορετικό βαθμό δυσκολίας. Θεωρήσαμε ότι το υλικό που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος μπορεί να φανεί πολλαπλά χρήσιμο:

- Για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης του μαθητή.
- Για έναν ουσιαστικότερο εορτασμό της εθνικής επετείου στα σχολεία, που θα ξεφεύγει από το πλαίσιο της επαναλαμβανόμενης γενικολογίας.
- Για το στήσιμο εκθέσεων στα σχολεία με επιλογή και αναπαραγωγή του σχετικού υλικού εκ μέρους των μαθητών.
- Για μια συναρπαστική περιπλάνηση στην πόλη, που θα βοηθήσει το παιδί να παρατηρεί και να δίνει νόημα σ' αυτό που βλέπει.

Η επεξεργασία του υλικού μπορεί να γίνει σε περισσότερα του ενός μαθήματα (ιστορία, λογοτεχνία, γεωγραφία, πληροφορική, καλλιτεχνικά, περιβαλλοντική εκπαίδευση) και με συνεργασία εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων.

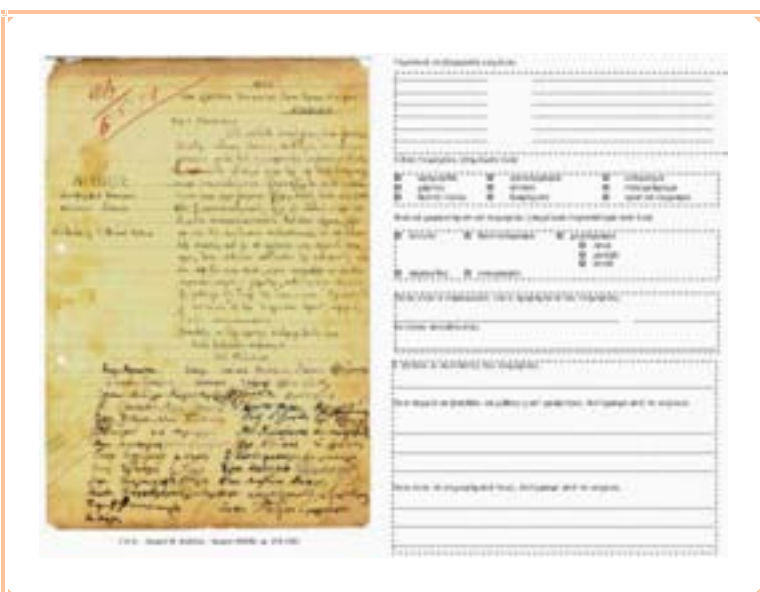
Το πρόγραμμα εμπλουτίζεται κάθε χρόνο, με βάση και την εμπειρία λειτουργίας του τα προηγούμενα χρόνια. Στο διάστημα λειτουργίας του πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Η έκδοση και το ηχητικό μέρος των οπτικοακουστικών παρουσιάσεων έχουν ήδη αποσταλεί στα σχολεία σε ηλεκτρονική μορφή.

Τα κείμενα των οπτικοακουστικών παρουσιάσεων και μικρό μέρος των φύλλων εργασίας της πρώτης ενότητας είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο, έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να τα συμπληρώσουν στον Η/Υ στο σχολείο ή στο σπίτι τους. Με τον τρόπο αυτό, οι απομακρυσμένοι χρήστες έχουν πρόσβαση και μπορούν να αξιοποιήσουν ευρύτερα την κωδικοποιημένη εμπειρία του αρχειακού φορέα, υπάρχει ανατροφοδότηση και οι χρήστες δημιουργούν νέο περιεχόμενο.

8. Τα χρόνια της πείνας και τα παιδικά συσσίτια στη Χαλκίδα

Χρησιμοποιήθηκε υλικό από το αρχείο του ΠΙΚΠΑ Χαλκίδας (φάκελοι Παιδικών Συσσιτίων), σελίδες από βιβλίο θανάτων του αρχείου του Δήμου Χαλκιδέων, Σκίτσα

του Φωκίωνα Δημητριάδη, φωτογραφικό υλικό από διάφορες συλλογές κ.λπ. Στο διαδίκτυο ήταν διαθέσιμο συμπληρωματικό υλικό που ετοιμάστηκε από τον Ζαν Μαρί Σκαλιδάκη, που κατά το 2007 υπηρετούσε με απόσπαση στα ΓΑΚ Ευβοίας. Το πρόγραμμα είχε σε πολλά σημεία του έντονα βιωματικό χαρακτήρα.

Χρησιμοποιήθηκαν πέντε βασικά φύλλα εργασίας, ανάλογα με την ηλικία των μαθητών (ανάλυση εγγράφου, φωτογραφίας, γελοιογραφίας κ.λπ.). Εκτός από τις δραστηριότητες με βάση τα συγκεκριμένα φύλλα εργασίας, το πρόγραμμα περιλάμβανε και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των μαθητών στη μεταχείριση των πρωτοτύπων και εξοικείωσης με τη γλώσσα και τη γραφή των τεκμηρίων (δελτία τροφίμων βρεφών της περιόδου 1943-1944). Τις ημέρες που ο καιρός ήταν καλός, το πρόγραμμα για τις μικρές τάξεις περιλάμβανε και εκπαιδευτικό παιχνίδι στον κήπο («Αναζητώντας τη χαμένη εικόνα» - παζλ με σκίτσο του Φωκίωνα Δημητριάδη – στη συνέχεια ανάλυση στην αίθουσα).

9. Το ραδιόφωνο και οι Χαλκιδείς

Τα θέματα που καλύφθηκαν ήταν τα ακόλουθα: τοπική κοινωνία και ραδιόφωνο κατά τη δεκαετία του '30 (υποδοχή της νέας τεχνολογίας, τιμές, ραδιόφωνα ελληνικής και ξένης κατασκευής, χώροι στους οποίους μπορούσε κανείς να ακούσει ραδιόφωνο, κοινωνική προέλευση και επαγγέλματα αυτών που είχαν στην κατοχή τους ραδιοφωνικές συσκευές τη συγκεκριμένη περίοδο), ρόλος του ραδιοφώνου κατά την περίοδο της Κατοχής κ.λπ.

Χρησιμοποιήθηκε υλικό που αποτελεί οργανικό μέρος του αρχείου του Δήμου Χαλκιδέων (συλλογή Λ. Ιωαννίδη) και περιλαμβάνει έγγραφα σχετικά με την κατάσχεση

των ραδιοφώνων των Χαλκιδέων από τις αρχές κατοχής, αποδείξεις παραλαβής, κατάλογο κατόχων συσκευών, αποδείξει επιστροφής των ραδιοφώνων στους κατόχους τους την ημέρα συνθηκολόγησης της Ιταλίας κ.λπ. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης διαφημίσεις ραδιοφώνων από τον τοπικό τύπο της εποχής.

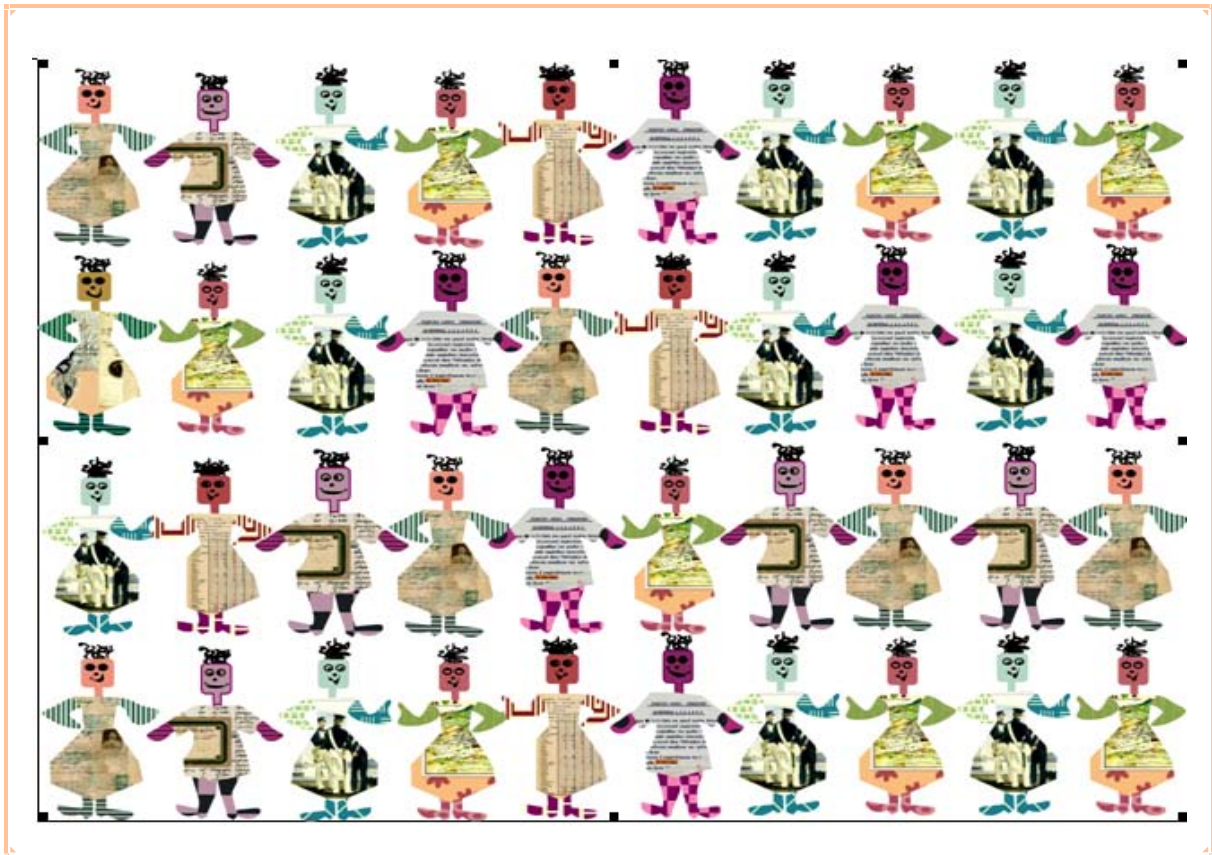
10. Εγγραφούληδες

Οι Εγγραφούληδες (προσωρινή ονομασία) είναι μικρά ανθρωπάκια που αντί για κανονικά ρούχα φορούν αρχειακά τεκμήρια (ή και βιβλιακό υλικό). Βασική τους λειτουργία είναι η πρώτη επαφή και εξοικείωση των παιδιών με το αρχειακό υλικό. Χρη-

σιμοποιούνται αρκετές παραλλαγές, ανάλογα με διάφορες κατηγορίες αρχειακών τεκμηρίων και υποστρωμάτων, καθώς και με επαγγέλματα και το σχετικό αρχειακό υλικό: κωδικούλης, φακελάκης, σιντούλης, αρχιτέκτονας, πολεοδόμος, χαρτογράφος, συμβολαιογράφος, δικαστής, δικηγόρος, φωτογράφος, καθηγητής, ηκολήπτης, σχεδιαστής μόδας, κινηματογραφιστής, δασολόγος, συνθέτης κ.λπ. Στο πλαίσιο του προγράμματος για την πείνα στην Κατοχή οι Εγγραφούληδες χρησιμοποιήθηκαν για να προσδώσουν βιωματικό χαρακτήρα στις σχετικές δραστηριότητες των μαθητών.

Μια νέα εκδοχή αυτού εκπαιδευτικού προγράμματος θα περιλαμβάνει τους Εγγραφούληδες τυπωμένους σε αυτοκόλλητα και ένα άλμπουμ για την τοποθέτηση των αυτοκόλλητων, που θα συνοδεύεται από μια επιλογή διαφόρων κατηγοριών τεκμηρίων, με βάση το επάγγελμα που τα παράγει. Στο άλμπουμ θα υπάρχουν τετράστιχα που θα περιγράφουν ή θα υπονοούν το κάθε επάγγελμα και το παιδί θα πρέπει να βρει τη

σωστή θέση για τον κάθε Εγγραφούλη. Το άλμπουμ μπορεί να μοιραστεί στα παιδιά και τα αυτοκόλλητα να τους δίνονται από τους δασκάλους τους, που τα χρησιμοποιούν όπως τα κοινά αυτοκόλλητα, για επιβράβευση κ.λπ.

Τα άλμπουμ μπορούν να κυκλοφορούν και στα βιβλιοπωλεία ή/και στα σουπερ μάρκετ. Στις αρχειακές υπηρεσίες τα παιδιά μπορούν να βγάλουν κάρτα «Ντετέκτιβ του Αρχείου» και με την κάρτα αυτή, μεταξύ άλλων, να προμηθεύονται σε τακτά χρονικά διαστήματα αυτοκόλλητους Εγγραφούληδες, που να τους κολλούν στο άλμπουμ.

Οι Εγγραφούληδες, τυπωμένοι σε χαρτί, μέταλλο και άλλα υλικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για προβολή των Αρχείων: μπρελόκ, καρφίτσες, μπλουζάκια, αυτοκόλλητα, ημερολόγια, mouse pad, χαρτί περιτυλίγματος, τσάντες κ.λπ.

11. Φίδι χρόνε

Η τάξη αναλύει τεκμήρια (έγγραφα, φωτογραφίες κ.λπ.) που αφορούν συγκεκριμένη ιστορική περίοδο, κεφάλαιο του σχολικού εγχειριδίου ιστορίας κ.λπ. Η γραμμή του χρόνου εκτυπώνεται σε διαφάνειες που τοποθετούνται στο πάτωμα. Σε μπλουζάκια εκτυπώνεται στο μπροστινό μέρος μια εικόνα που σχετίζεται με τη συγκεκριμένη περίοδο ή κεφάλαιο του σχολικού εγχειριδίου και στο πίσω μέρος ΓΑΚ – Αρχεία Ν. Ευβοίας. Κάθε μπλουζάκι μπαίνει σε κουτί, μαζί με τεκμήριο ή κάρτα που περιέχει στοιχεία και ερωτήσεις σχετικά με την εικόνα στο μπλουζάκι και την αντίστοιχη περίοδο. Το τμήμα χωρίζεται σε δύο ομάδες. Τα παιδιά της μιας ομάδας φορούν τα

μπλουζάκια. Κάθε κάρτα τοποθετείται ανάποδα στο κουτί. Τα παιδιά της άλλης ομάδας παίρνουν τις κάρτες με τις ερωτήσεις. Η δεύτερη ομάδα κάνει ερωτήσεις στην πρώτη. Στην κάθε ερώτηση πρέπει να απαντήσει το παιδί που στο μπλουζάκι του έχει τη σχετική εικόνα και μετά να πάει να σταθεί στο αντίστοιχο σημείο της γραμμής του χρόνου. Τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας μπορούν να βοηθήσουν το συγκεκριμένο παιδί να βρει την απάντηση. Το πρόγραμμα μπορεί να λειτουργήσει καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους και το Δεκέμβριο κεντρικό του σημείο να είναι η έννοια του χρόνου (αλλαγή του χρόνου).

Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που βοηθά με ζωντανό και ελκυστικό τρόπο την ανάπτυξη της αίσθησης χρονολόγησης, στη συγκεκριμένη μορφή μπορεί να λειτουργήσει σε Αρχεία όπου υπάρχει σχετική άνεση χώρου.

Σε Αρχεία που δεν διαθέτουν αρκετό χώρο, μπορεί να λειτουργήσει μια παραλλαγή του. Στη θέση της μπλούζας μπαίνει μια εικόνα. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι παρόμοια, αντί όμως το παιδί να σταθεί στη γραμμή του χρόνου, κρεμάει την εικόνα στην αντίστοιχη χρονολογία σε απλωμένο σχοινί μπουγάδας (συνηθισμένη μορφή που χρησιμοποιείται ευρέως σε αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα στη Μεγάλη Βρετανία).

Προς το παρόν το πρόγραμμα, που βρίσκεται ακόμη σε περίοδο δοκιμής, έχει λειτουργήσει με περιορισμένο αριθμό σχολείων.

12. Πρόγραμμα Χριστουγέννων

Στο πλαίσιο του προγράμματος τα παιδιά μαθαίνουν / ανακαλύπτουν την καθημερινότητα και τα προβλήματα των ανθρώπων σε διάφορες εποχές. Κατά τη διάρκειά του οι μαθητές αναλύουν τεκμήρια, δουλεύουν με παλιές διαφημίσεις, συγκρίνουν με σημερινές και φτιάχνουν τις δικές τους. Ζωντανεύουν ακόμη με ζωγραφική και κολάζ την παλιά πόλη τις ημέρες των εορτών, γράφουν ιστορίες και φτιάχνουν τις χριστουγεννιάτικες κάρτες και τα δώρα τους με αντίγραφα υλικού από τα αρχεία και τις συλλογές μας.

Χρησιμοποιούνται έμμετρα από τη σατιρική εφημερίδα της Χαλκίδας Εωσφόρος (τέλος δεκαετίας '20 – δεκαετία -'30) για τις ημέρες των εορτών, για το 13ο μισθό κ.λπ., καρτ ποστάλ της παλιάς Χαλκίδας, φωτογραφίες δεκαετιών '50 και '60 από τον εορτασμό των Χριστουγέννων στην πόλη, παλαιές και σύγχρονες διαφημίσεις, υλικό από ελληνικά και ξένα περιοδικά της δεκαετίας του '50, γκραβούρες από το *Βρετανικό Αστέρια* κ.λπ.

13. Έκδοση φυλλαδίου για τα εκπαιδευτικά προγράμματα των Γ.Α.Κ.

Σύντομα θα εκδοθεί φυλλάδιο για τα εκπαιδευτικά προγράμματα των Γ.Α.Κ.. Το φυλλάδιο θα έχει τη μορφή πολυτύχου. Στη μία πλευρά θα πρωταγωνιστούν οι Εγ-

των των Γ.Α.Κ. Ευβοίας, δεδομένου ότι αυτή η μορφή είναι πολύ κοντά στη «γλώσσα» και τα ενδιαφέροντα των μαθητών και να ζωντανέψει στα μάτια τους αυτό που πολύ συχνά το ευρύ κοινό θεωρεί ως κάτι ακίνητο που ανήκει οριστικά στο παρελθόν.

13.2. Συντήρηση αρχειακού υλικού

Οι μαθητές γνωρίζουν τις αιτίες που προκαλούν τη γήρανση και την καταστροφή του αρχειακού υλικού. Με παρακολούθηση σύντομων βίντεο (είναι διαθέσιμα online σε ιστότοπους ξένων αρχειακών υπηρεσιών, θα μπορούσαν όμως να ετοιμαστούν αντίστοιχα από τους συντηρητές των Γ.Α.Κ.), αλλά και βιωματικά εξοικειώνονται με τους βασικούς κανόνες που πρέπει να ακολουθούμε όταν χειριζόμαστε αρχειακό υλικό.

Γίνεται επίδειξη χαρακτηριστικών περιπτώσεων τεκμηρίων πριν και μετά τη συντήρηση (βλ. ανάλογες φωτογραφίες - παραδείγματα στο IAM).

Τα παιδιά μπορούν επίσης να φτιάξουν με το σωστό τρόπο ένα μικρό φωτογραφικό άλμπουμ με ψηφιακές εκτυπώσεις τεκμηρίων που τους δίνουμε ή, ακόμη καλύτερα, με αντί-

γραφα υλικού από το οικογενειακό αρχείο (περισσότερες ιδέες μπορούμε να πάρουμε από σχετικές σελίδες για συντήρηση και FAQ στον ιστότοπο των NARA. Οι μαθητές μπορούν ακόμη να προκαλέσουν τεχνητή γήρανση σε χαρτί (έκθεση στο φως, στην

Στον προγραμματισμό μας θα μπορούσαμε να έχουμε και τη δημιουργία χαρακτήρων για τα τεκμήρια, αλλά και τους εκθρούς της υγείας τους. Με τους χαρακτήρες αυτούς τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν τις δικές τους ιστοριούλες.

13.3. Ιστορίες στα αρχεία

Επιλέγονται τεκμήρια (έγγραφα, φωτογραφίες, οπτικοακουστικό υλικό), με βάση τα οποία μπορεί να φτιαχτεί μια ιστορία. Η παρουσίαση της ιστορίας μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους:

Ο μαθητής γράφει την ιστορία - Ο μαθητής αφηγείται ως ένα σημείο την ιστορία, συνεχίζει ο επόμενος κ.ο.κ. - Ο μαθητής χρησιμοποιεί το εικονιστικό υλικό για να αφηγηθεί την ιστορία του, χρησιμοποιώντας διαλόγους κ.λπ. και σε μορφές που του είναι οικείες (π.χ. κόμικ).

13.4. Η πόλη βιβλίο (Ανρί Λεφέβρ: «Η πόλη είναι ένα βιβλίο: μπορείς μέσα της να δεις τα πρόσωπα, τους ήρωες και τις καταστάσεις, έτσι όπως διαμορφώνονται στο παρόν»).

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει: *Αναζητώντας τη χαμένη πόλη—Το κυνήγι της χαμένης ιστορίας—Γειτονιές της ιστορίας.*

13.5. Τα αρχεία πάνε σχολείο

Αξιοποίηση ποικιλίας αρχειακών τεκμηρίων στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος. Κάθε αρχειακή υπηρεσία, ανάλογα με το υλικό που διαθέτει, επιλέγει μαθήματα και ενότητες από τα σχολικά εγχειρίδια. Στο πλαίσιο του προγράμματος χρησιμοποιούνται τα φύλλα εργασίας ανάλυσης διαφόρων τύπων τεκμηρίων.

14. Εκπαιδευτικό DVD (εκπαίδευση των εκπαιδευτών)

Σειρά επισκέψεων των σχολείων («Παιδικά συστήματα», πρόγραμμα Χριστουγέννων, εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την ενδυμασία και τη μόδα) έχουν βιντεοσκοπηθεί. Με επεξεργασία αυτού του υλικού (μοντάζ, προσθήκη αφήγησης, παρουσίαση των φύλλων εργασίας κ.λπ.), σε συνδυασμό με υλικό από την ταινία τα Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης «Ζωντανές Μνήμες» που αφορά τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες των Αρχείων Ν. Ευβοίας, θα είναι σύντομα έτοιμο ένα εκπαιδευτικό DVD για την εκπαίδευση των εκπαιδευτών (υπαλλήλων των αρχειακών υπηρεσιών και εκπαιδευτικών) πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), αλλά και για την προβολή των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων των Γ.Α.Κ. Η σχετική εργασία και αναπαραγωγή θα γίνει από το προσωπικό των Γ.Α.Κ. Ευβοίας με τη χρήση του εξοπλισμού της υπηρεσίας.

ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ - ΑΡΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ

Τζαβέλα 5 - 34100 Χαλκίδα — Τηλ. 22210 85295 — Φαξ 22210 61213

URL: <http://gak.eyv.sch.gr> — E-mail: mail@gak.eyv.sch.gr